

EUGÈNE DELACROIX'DAN YENİ-İZLENİMCİLİĞE

Paul Signac Fransız yeni-izlenimci ressam (Paris, 1863-Paris, 1935). Bir burjuva ailesinin çocuğuydu, genç yaşta resme yöneldi. 1880'de Claude Monet'nin sergisinden etkilenerek açık havada çalışmaya başladı ve ilk resimlerinde izlenimci üslubu benimsedi. 1884'te Bağımsız Sanatçılar Topluluğu'nun kuruluşuna katıldı. Kendisini asıl etkileyen, Georges Seurat ile tanışması oldu, onunla birlikte yeni-izlenimciliğin yaratılmasına çalıştı ve bu harekete yaşamının sonuna kadar bağlı kaldı. Seurat'ın ölümünden sonra yeni-izlenimci topluluğun temsilcilerini yönetmeyi sürdürdü ve kuramcısı olduğu akımın düşüncelerini yaymaya çalıştı. Yeni-izlenimcilik konusunda kuramsal nitelikli bir inceleme yayımladı: *D'Eugène Delacroix au néo-impressionnisme (Eugène Delacroix'dan Yeni-Izlenimciliğe*, YKY, 2019) [1899, 1911]. 1907'de İstanbul'a gelerek birçok tablo da gerçekleştirmiş olan Signac 1886-1893 arasındaki resim çalışmalarını müzik yapıtlarının adlandırılmasından esinlenerek *Opus* diye numaralandırdı. İnandığı ideal toplum yaşamını simgeleyen büyük kompozisyonu *Au temps d'harmonie*'de (Armoni Zamanında) [1893-1895] "renklerin armonisi" gibi bir estetik kavramda yer alan "armoni" (uyum) sözcüğünü ideal bir topluluk düzeninin ilkesini yansıtmada kullandı. Signac ayrıca 1894'ten itibaren günlük tutmuş, 1927'de de Jongkind üstüne bir kitap yayımlamıştır. Ünlü tabloları arasında, yukarıda belirttiğimiz yapıtı dışında *Kırmızı Çorap* (1883), *Şapkacı Kadınlar* (1885-1886), *Kar. Clichy Bulvarı* (1886), *Collioure. Tek Direkli Tekneler* (1887), *Félix Fénéon'un Portresi* (1890-1891), *Şemsiyeli Kadın* (1893), *Altın Boynuz-Haliç* (1907), vb. sayılabilir. (Ayrıca bkz. *Sanat Dünyamız*, Mart-Nisan 2017, s. 4-20).

Mehmet Rifat Fransız edebiyatı, eleştiri kuramları, göstergebilim, dilbilim, çeviri kuramı, masal incelemesi alanlarında ve tablo adları konusunda (Gauguin, Signac, vb.) çalışıyor. Birçok kitabı ve çevirisi var.

Sema Rifat işlevsel dilbilim, metin kuramı, çeviri, eleştiri, İtalyan şairleri ve yazar mektupları üstüne incelemeleri yayımlandı. Fransızca ve İtalyancadan Barthes, Eco, Butor, Balzac, Flaubert, Rus biçimcileri, Propp, Jakobson, Şklovski, Eliade, Manganelli, Pessoa, Charles Juliet, Dai Sijie, Nicole Avril, Pascal Picq, Louis-Jean Calvet, Philippe Sollers, Paul Signac ve başkalarının yapıtlarını çevirdi.

PAUL SIGNAC

Eugène Delacroix'dan
Yeni-İzlenimciliğe

Çevirenler

Mehmet Rifat - Sema Rifat



YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5380
Sanat - 255

Eugène Delacroix'dan Yeni-İzlenimcilige / Paul Signac
Özgün adı: D'Eugène Delacroix au néo-impressionnisme
Çevirenler: Mehmet Rifat - Sema Rifat

Kitap editörü: Ersel Topraktepe

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Sayfa tasarımı: Mehmet Ulusel
Grafik uygulama: Akgül Yıldız

Baskı: A4 Ofset Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.
Otosanayi Sitesi Yeşilce Mah. Donanma Sok.
No: 16 Seyrantepe - Kağıthane / İstanbul
Tel: (0212) 281 64 48
Sertifika No: 12168

Çeviriye temel alınan baskılar: La Revue blanche'ta tefrika, Paris, 1899;
H. Floury, Libraire-Éditeur, Paris, 1911
1. baskı: İstanbul, Mayıs 2019
ISBN 978-975-08-4503-1

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2019
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İÇİNDEKİLER

Giriş Notu • 9

I. Belgeler • 11

II. Delacroix'nın Katkısı • 27

III. İzlenimcilerin Katkısı • 41

IV. Yeni-İzlenimcilerin Katkısı • 48

V. Bölünmüş Tuş • 57

VI. Üç Katkının Özeti • 65

VII. Tanıklıklar • 67

VIII. Gözün Eğitimi • 76

Kavramlar Dizini • 87

Özel Adlar Dizini • 89

Georges Seurat'nın Anısına

Giriş Notu

1. Yeni-izlenimci [*neo-empresyonist*] ressamalar, anlatım biçiminde renklerin ve tonların optik karışımını* kullanarak *bölme* [Fr. *division: divizyon*] denilen tekniği gerçekleştiren, 1886'dan itibaren de geliştiren ressamlardır.

Sanatın ritim, ölçü, kontrast gibi sürekli var olan yasalarına saygılı bu ressamalar, en fazla ışığa, renkliliğe ve armoniye [uyuma] ulaşma arzusuyla söz konusu tekniğe vardılar; başka hiçbir anlatım biçimiyle böyle bir tekniğe ulaşmak kendilerine olanaklı görünmemiştir.

Bütün yenilikçiler gibi bu ressamalar da hem tablo izleyicilerini hem de eleştirmenleri şaşırttılar ve tahrik ettiler. Karışık bir teknik kullanmakla eleştirildiler, böyle bir tekniğin de sahip olabilecekleri yeteneği yok edebileceği ileri sürüldü.

Biz burada yeni-izlenimci ressamaların değerini savunmak değil de böylesine saldırıya uğrayan yöntemlerinin geleneksel ve normal olduğunu, bu yöntemin önceden Eugène Delacroix tarafından bütünüyle sezildiğini ve yine onun tarafından hemen hemen formüle edildiğini, kaçınılmaz olarak da izlenimcilerin yönteminin yerini aldığını göstermeye çalışacağız.

Bu ressamaları ünlü öncülerıyla karşılaştırmanın amacımız içinde hiç mi hiç yer olmadığını belirtmenin bilmem yarar var mıdır? Biz burada yalnızca söz konusu ressamaların, ustaların öğretisini tanıma ve hem renk hem de ışık şampiyonları zincirine eklenme hakkı bulunduğunu kanıtlamak istiyoruz.

2. Bir resim tekniğini anlatmak gereksiz görülebilir. Ressamalar kuramlarına göre değil de yalnızca yapıtları üzerinden değerlendirilmelidir. Ama yeni-izlenimcilerin özellikle eleştiriye uğradıkları nokta, teknikleridir: Onların boş arayışlar içinde kaybolup gittiğini

* *Optik karışım* terimi için bkz. s. 45'teki dipnot. (ç. n.)

görmekten üzüntü duyuluyor olabilir; birçoklarınca tuvaleri bir incelemeden geçirilmeden yapım tarzı üzerinden önceden mahkûm edilmektedir; yine onlara göre, bu ressamın *sonuç*'un yararlarını görmek istemeksizin kullandıkları *araç* üzerinde durmaktadırlar. Bu nedenle yeni-izlenimcilerin anlatım biçimini savunmak, bunun mantıksal ve verimli olduğunu göstermek bize meşru bir davranış gibi geliyor.

Son olarak, eleştirenlerin, yeni-izlenimcilerin yapıtlarını tafalgirlik etmeden incelemek isteyeceklerini umma hakkımızın bulunduğunu düşünüyoruz; çünkü, geçerli kabul edilmiş bir teknik, kullanıcılarına bir yetenek kazandırmasa da, hissettiklerini ve arzuladıklarını ifade etmenin en iyi yolunu böyle bir teknikte bulanların yeteneğinden neden çekip alsın ki?

3. Ayrıca, yeni-izlenimcilere yönelik sitem ve eleştirilerin de geleekten olduğunu ve hem öncülerinin hem de alışılmamış yeni bir anlatım biçimi getirmiş bütün başka diyar sanatçılarının bu sitem ve eleştirilerle karşılaştıklarını göstermek de bizim için hiç mi hiç zor olmayacaktır.*

* Kitabın çevirisinde özgün yapıtın 1911 baskısı kullanılmış, kimi yerlerdeki Fransızca yazım yanlışları düzeltilerek çeviri gerçekleştirilmiş, ayrıca metnin sonuna da Kavramlar Dizini ile Özel Adlar Dizini eklenmiştir. Bu arada yerleşmiş olduğu için zorunlu olarak kullandığımız bir terimin anlamını bütünlüleyebilecek, çağrışımını açabilecek, onu daha anlaşılır kılabilecek bir başka terim, sözcük, deyiş ya da Fransızca karşılık da çeviri metinde köşeli araç içinde verilmiştir. (ç. n.)